

ESPELEOLEG

BUTLLETÍ D'INFORMACIÓ I RELACIÓ DE L'E.R.E.

E.R.E.

EQUIP DE RECERQUES ESPELEOLOGIQUES

SECCIÓ D'ESPELEOLOGIA

del

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

JUNY 1967
N.º 3

ESPELEOLEG

Butlletí d'informació y relació de
L'EQUIP DE RECERQUES ESPELEOLOGIQUES del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

JUNY 1967
ANY II NUM. 3

- Els articles proposats són publicats segons disponibilitat i sota l'exclusiva responsabilitat de l'autor.
- ESPELEOLEG, permet la reproducció dels seus articles sempre que s'hagi sol·licitat prèviament, tot fent constar llur procedència.
- Correspondència i subscripcions: E. R. E.

Portada: AVENC FONT I SAGUE
Dibuix de J. Llongueras. Any 1912.
Clixé: Arxiu C. E. C. (E. R. E.)

E. R. E. del C. E. C.

Paradís, 10 i 12

Telèfon 232 45 01

232 45 02

BARCELONA 2

232 45 03

I N D E X

E S P E L O L E G N° III J U N Y 1967

Pag.

ERE, SECCIO D'ESPELEOLOGIA DEL CENTRE	Editorial	73
INFORMACIÓ GENERAL		
HA MORT FRANCESC TREPAT	M. Ubach	75
A DOS COMPANYS	E. Petit	76
EL CAMPAMENT SUBTERRANI D'ASSAIG DE "MONTSEC 1965"	O. Escolà	77
L'ESPELEOTECNOLOGIA	E. Petit	81
FITXES DE CAVITATS:		
- AVENC FONT I SAGUE	R. Sitjà	82
- COVA DELS ESCAROLS	O. Escolà	
	J.A. Raventés	87
- AVENC DEL CURSET	O. Escolà	89
LA COVA DE CAN MAURI I BERGA EN LES SEVES TRADICIONS HISTORIQUES	V. Cusó i Armengou	91
PROJECCIO AVENC MONTSERRAT UBACH	M. Ubach	93
BIBLIOGRAFIA:		
- SUPLEMENTO INFORMATIVO Y BIBLIOGRAFICO DE MISCELANEA ZOOLOGICA	O. Escolà	95
FULLS INFORMALS: MES TIPUS		97
RECOMANACIONS SOBRE LES REGLAMENTACIONS		98
COVA DEL MAL PAS DE PUIGDOURE	R. Viñas	100

CONSELL DE REDACCIO: O. Escolà i Boada
J. A. Raventós i Soler
R. Sitjà i Comas

IMPRENTA: V. Cusó i Armengou

INTERCANVI: J. M. Sala i Vinós

FOTOGRAVATS: Clarà

CORRECCIO: J. Estivill

CICLOSTIL: DUPLICO

E.R.E., SECCIO D'ESPELEOLOGIA DEL CENTRE.

L'Assemblea General de 1965 va acordar la redacció d'uns nous Estatuts de l'E.R.E. per completar i ampliar els existents.

I puntualment, l'Assemblea de 1966 (7 d'octubre de 1966) va poder escoltar la primera lectura del projecte d'Estatuts el qual comprenia XIX Capítols, amb un total de 59 articles.

Diversos punts definien una clara línia d'actuació i la traduïen sobre el paper, mentre fins aleshores aquesta només havia estat seguida per "acord tàcit". Entre ells figuren els articles : 2, 17, 21, 37 i 49 (Definició i finalitat, Admissió de nous socis, Estructura de l'E.R.E., Assemblea de Membres Actius , i Relació amb el CEC.)

En destaquem ací un que es refereix al procés històric seguit per l'E.R.E. sobre el paper: el canvi de situació oficial de "Subsecció de la de Geografia i Geologia" a la de Secció independent del Centre.

Aquest punt, contingut dins del projecte, va ésser presentat a la Junta de Geografia i Geologia, que hi va donar la seva total aprovació, no tan sols respectant sinó també defensant la posició de l'E.R.E. Es va elevar a la Junta del Centre (XI-66) i aquesta el va aprovar amb petites modificacions, després de detal·lat estudi, el dia 9 de Maig del 1967.

No podem pas entonar cants a la independència ni exultar d'alegria, doncs veiem difícil d'aconseguir més independència de la que sempre hem tingut, i no trobem anteriors opressions per a poder-nos-en deslliurar. El Centre ha considerat més aviat a l'E.R.E. com el seu "enfant gâté", i ha defensat sempre l'opinió i l'interès de la nostra minoria activa.

De la Secció de Geografia només hem rebut ajut, i allò que sempre hem considerat primordial: el llegat espiritual de FONT I SAGÜE, principal promotor de la Secció en 1908.

En aquesta ocasió, doncs, ens reservem les crítiques i deixem constància ací de la importància del fet: el reconeixement oficial de l'E.R.E. com a grup de suficient importància per a ocupar una Secció del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, màxim honor al que podríem aspirar.

Només amb una mica de nostàlgia ens "separam" de Geografia i Geologia, l'obra i el grup espeleològic de Font i Sagüé, creat en una època en què l'Espeleologia formava cos amb la Geografia i Geologia, i Martel preferia el nom geògraf i geòleg que el d'espeleòleg.

I ho agafem com una necessitat actual, que fa precisa no sols l'especialització en la pràctica sinó també sobre el paper.

INFORMACIÓ GENERAL

- L'Assemblea General de la F.F.S. (Federació Francesa d'Espeleologia) va tenir lloc el dia 18 de Juny de 1967 a la Facultat de Ciències de Dijon.

L'E.R.E. va rebre puntualment el seu butlletí de vot per correspondència, però en reunió ordinària de la Junta es va decidir d'abstenir-se degut al desconeixement de la majoria de candidats i la voluntat de no voler interferir per aquest motiu el millor desenvolupament de F.F.S.

- E.R.E. ha rebut una carta de l'Associació Espeleològica de Còrsega (escrita en català) acompañada d'una circular informativa de la propera aparició del Mapa espeleològic departamental de l'illa de Còrsega amb la situació de tòtes les cavitats conegudes fins ara i indicació de coordenades per a la fàcil situació de les cavitats que es puguin descobrir posteriorment.

El preu de cada mapa (format 65 x 100 cm) és de 2 F (oferta especial a 1,5 F.)

Els interessats poden dirigir-se a la Secretaria de l'E.R.E. on els serà facilitada més informació.

- Iniciació a l'Espeleologia

S'ha rebut una circular informativa del Camp d'Espeleología franco-alemany 1967 a Bernheck/Plech (Fränk. Alb) que tindrà lloc del dos a l'onze d'agost.

- Ens interessa, Nos interesa, Nous recherchons, We are in Want of:

- Memoria del X Curso oficial de Exploraciones subterráneas. (SES Puigmal) 1960 Barcelona.
- J. Cadoux.- Operation -1000
- Spelunca. Memoires de la Société de Speleología. T. IX.

- Accident.

E.R.E. es suma al dol dels familiars i companys de l'espeleoleg Trepàt del Centre Excursionista Montserrat de Manresa, que morí el passat dia 28 de maig en un accident d'entrenament, fent immersió amb escafandre autònom, al port de Blanes.

Descansi en pau aquest malaurat col.lega.

HA MORT EL NOSTRE COMPANY ESPELEOLEG FRANCESC TREPAT I VILAFRANCA

El diumenge dia 29 del proppassat mes de maig, va morir, víctima d'un accident d'escafandrisme al port de Blanes, el nostre company espeleòleg manresà Francesc Trepot, de 33 anys, solter i pertanyent a la Secció d'Espeleologia del Centre Excursionista Montserrat, de Manresa, membre actiu del "Casal Sant Francesc" dels Pares Caputxins i soci de la delegació local del CRIS de Sabadell.

Fora del curset d'escafandrisme que s'estava desenvolupant a les mateixes aigües de dita població costera, l'amic Trepot junt amb un altre company realitzaven pràctiques d'immersió a la punta de Santa Anna per la part del trencades.

A prop del migdia, en indicar-li el seu company que se li esgotava l'aire de les botelles, junts pujaren a la superfície, i en Trepot li assenyalà que es dirigís cap a la platja situada a uns 50 ó 60 metres. En arribar-hi i no veure'l, va interpretar que tal vegada havia continuat uns moments més la immersió degut a anar equipat amb ampolles de doble capacitat.

En notar que passaven els minuts sense aparèixer, va donar el senyal d'alarma, i es començà una recerca, que va resultar infructuosa, a càrrec dels monitors del CRIS de Sabadell i de Barcelona, del Cos de Bombers, que es trobava a Blanes, i d'un grup de Pescadors amb llurs barques, fins a 1/4 de 7 de la tarda que fou trobat el cos inert del nostre company.

Les seves restes van ésser traslladades a Manresa, on tingueren lloc les exèquies a l'Església de Sant Josep del Poble Nou, que constituïren una gran manifestació de dol. La caixa amb les seves despulles va ésser portada a espaldes pels companys pels companys del CRIS.

Aquesta mort, tan sentida per tots els qui el conequeren, ha representat una gran pèrdua per al Centre Excursionista Montserrat, on, amb el seu entusiasme i iniciativa havia aconseguit formar un grup d'Espeleologia, equip amb el qual estava realitzant una activitat realment notable dins l'ambient espeleològic local.

Cal remarcar entre aquesta, l'exploració de l'Avenc de l'Eura, de 112 metres de profunditat, situau als Rasos de Peguera - (Berguedà).

Francesc Trepot, tant per les seves qualitats humanes com esportives, ha deixat un gran buit entre tots els companys i en particular en l'Espeleologia Manresana.

MONTSERRAT UBACH

A D O S C O M P A N Y S

=====
IN MEMORIAMJOSEP SUBILS
FERRAN GODOY

Adéu companys,
amics d'ahir
adéu per sempre;
No tornareu mai
d'aquest viatge.
Hem quedat sense saber,
com altres, què hi ha
més enllà
d'aquest pas difícil.
Si tornéssiu,
escoltaríem atents
vostres paraules,
i sabriem així
què cal fer.
Tenim a la mà
la corda tensa
perduda en la foscor;
El nostre cor batega
d'angoixa per l'esforç.
A poc a poc en el temps
anem amb por
baixant l'escala,
i sentim la veu:
- No temeu, ens veurem;
tots estem lligats
a la mateixa corda.

Madrid - 1967

ESTEVE PETIT

EL CAMPAMENT SUBTERRANI D'ASSAIG DE "MONTSEC 1965".

Per OLEGUER ESCOLA I BOADA.

La Setmana Santa de 1965 va ésser dedicada a l'E.R.E. als Grallers del Montsec de Moror, i especialment al Graller Gran del Corralot.

La importància d'aquesta cavitat, ens va - decidir a dedicar-li bona part del temps de què disposavem tant - per a la seva detallada exploració com per a iniciar l'estudi geospeleològic i realitzar-ne la topografia.

Aquesta circumstància ens va donar la idea de provar l'experiència d'un camp subterrani d'una certa durada - (superior a la del camp-bivac).

Per altra banda, la proximitat de l'Opera - ció Alt Aragó 1965, aquell any amb l'Avenc E.R.E. com a objectiu - principal i la probable necessitat que ens pensàvem tenir d'instal·lar-hi un camp forçós, ens van decidir totalment. La similitud climàtica en certa manera amb l'Avenc E.R.E., i el caire que dona ríem al camp en farien un experiment de preparació per a l'Alt - Aragó.

Exposem a continuació les característiques i resultats d'aquest camp, portat a terme en el curs de la campanya de l'11 al 18 d'abril de 1965:

GRALLER GRAN DEL CORRALOT, -165m (MOROR, MONTSEC D'ARES).

DURADA: 73 hores (permanència ininterrompuda sota terra: de les 18 h del dia 12 a les 19h del dia 15)

SITUACIÓ DE LA CAVITAT.

Plataformes d'erosió superiors del Montsec d'Ares, ve - ssant N (exposició N), a 1540m d'alçària (boca inferior). Prop de la cresta del Montsec, amb vent dominant del N, a l'hivern, en plans sense bosc (únicament mates de boix altes i aïllades.)

SITUACIÓ I DESCRIPCIO DEL LLOC DEL CAMPAMENT.

(Vegeu ESPELEOLEG Nº 1, 1966 p.23, 23bis i 24)

El camp va ésser instal·lat en una petita galeria en - cul de sac, d'uns 6 m. de llargada, 3,5m. d'amplada i 12 d'alçada, situada al fons de la Sala Gran del Graller, a 98m de profunditat.

Aquesta sala, fins ara la més gran de Catalunya (100 X 40 x 65m), està en comunicació amb l'exterior per dos pouss: un de 30m a l'extrem N i un de 94m prop de l'extrem S. Mentre el pou N és de secció important, (uns 7 X 4m), el S. és relativament estret i tortuós. El pis de la sala forma un fort pendent, que va des de la cota -52m a l'extrem N, a -98 al S. En aquest - últim punt el terra és format per un dipòsit horitzontal d'argila de decalcificació i matèria orgànica fina, que li dóna un color molt fosc, molt humit, però amb estructura airejada. Aquest mateix nivell forma el pis de la galeria del campament.

El corrent d'aire hi és pràcticament nul i la cavitat-

actua com a sac d'aire fred en aquest punt, sense variacions brusques.

L'obscuritat hi és total, malgrat que el pou N il.lumina una part de la sala. El pou S, més pròxim, només es reflexa per la presència en el fons d'un petit cercle de llum molt pàllida, difícilment discernible.

Psicològicament, la situació i configuració de la galleria fóra la ideal per a la instal.lació d'un camp subterrani en una cavitat que ho precisés:

- Separat de la gran sala, crea un petit espai interior acollidor.
 - Pis perfectament horitzontal davant dels grans blocs de la sala.
 - Parets de color clar (recobriment estalagmític amb tonalitats rojenques) sense anfractuositats.
 - Presenta l'inconvenient del color quasi negre del material del pis i de la seva conversió en fang enganxós en l'ésser massa trepitjat.
- Aquest inconvenient queda compensat per fer possible l'estalvi dels matalassos pneumàtics.

MATERIAL UTILITZAT.

2 Tendes de tres places del CEC.

Amb terra impermeable incorporat, tancades per cremallera i amb finestra d'aire jació a l'absis.

Van ésser instal.lades encarades, amb els tensors fixats a pedres o a irregularitats de les parets.

No varem utilitzar el doble-sostre degut a la insignificància del gotejar del sostre.

TEMPERATURES.

Exterior (plataformes d'erosió): -20 i -15°C a la nit, el gener de 1965 i 1967 respectivament.
12-IV-65: 7°C a les 18,45h.

<u>Galeria del Camp:</u>	-I-65	1
	12-IV-65	1,3/4°C
		Temp. sediment: 1 1/2°C

Interior de les tendes: 13-IV-65 En sortir del sac de dormir, al matí, havent-hi dormit un sol espeleòleg:
a 10 cm. del terra : 9°C
a 10 cm. del sostre: 12°C

El sistema de calefacció utilitzat va ésser el butà amb cremador normal, encès durant uns 5 minuts, una vegada s'havia tancat la tenda totalment. Això permetia augmentar suficientment la temperatura (fins a uns 13-15°C) que després era bastant mantinguda pel propi calor corporal.

El grau d'humitat obtingut era plenament acceptable, inclús quan era aprofitat el butà per a assecar roba humida.

OBSERVACIONS

La impressió que ens va quedar d'aquesta experiència de camp subterrani sibarita, va ésser que havia valgut la pena la prova.

Vàrem comprovar la importància de l'elecció (quan aquesta és possible) del lloc d'emplaçament del camp per la seva influència sobre la psicologia de l'espeleòleg. I tot i que les circumstàncies en què ens trobàvem no eren ni de lluny per a poder experimentar el "pes de la cavitat" (o sigui una mica d'angoixa o sobreexcitació de les grans cavitats amb dificultats i perill) varem poder obtenir una experiència vàlida per a aquests casos.

A la tornada de les exploracions a les diferents zones - de la cavitat, o de la topografia, considerablement cansats, entrar al reducte del campament era veritablement com "arribar a casa" i descansar. I entrar a la tenda, encendre el butà i posar-se dins del sac és quelcom que després hem somniat en el curs de més d'una esgotadora exploració de les de tipus "sense dormir".

El color carbassa viu de les tendes i la utilització de la potent llum de carbur en lloc de la freda llum elèctrica, són perfectes.

Conservar un cert ordre (no excessiu) dins de les tendes és molt eficaç.

El fred intens (menys de 2ºC) contribuïa a fer les tendes més acollidores.

El fang era un desavantatge, però donava la impressió que l'interior de les tendes, net, estava més aïllat de l'exterior.

El fet de separar la "cuina" del camp (uns 10m fins a un massís estalagmitic) va ésser de gran utilitat.

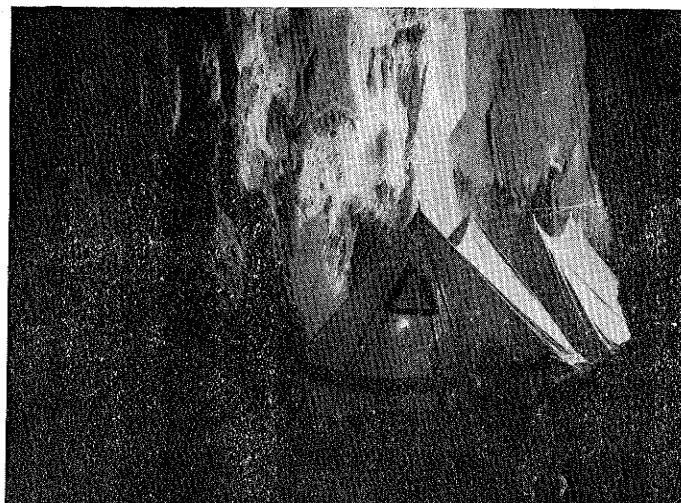
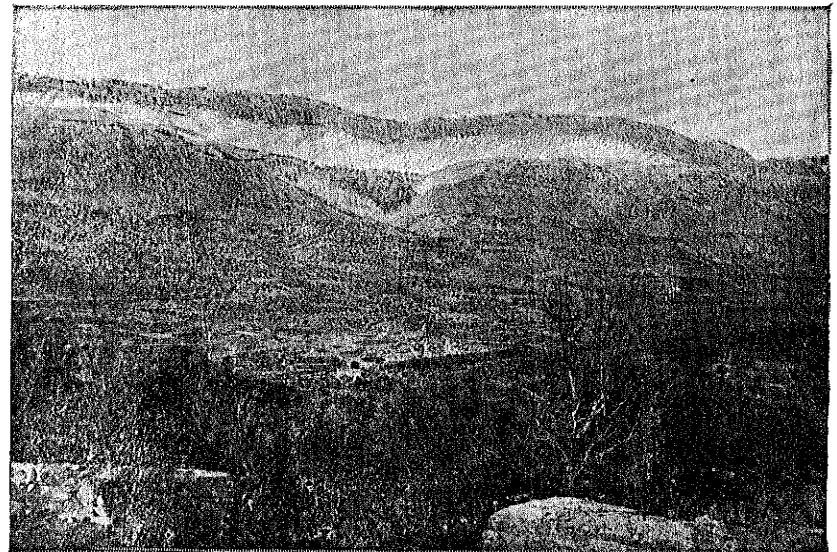
No varem poder comprovar els avantatges de la llum de butà, però no creiem que superi massa la llum de carbur. Per altra banda en varem utilitzar posteriorment en un bivac a l'Avenc del Bruc sense trobar-hi cap cosa especial (segons alguns aquesta llum molt blanca, és indicadíssima per a "donar moral" en les grans exploracions).

L'absència de corrent d'aire fort és potser un dels grans avantatges de sota terra i compensa en bona part el fred i la humitat. També permet prescindir del perill del vent en muntar les tendes i tenir només es compte el perill que representen els espeleòlegs en passar per entremig de l'enreixat de fils.

La principal dificultat del camp subterrani potser sigui el perill que comporta de pèrdua inútil de temps si no s'instaura una rígida autodisciplina.

El perill és greu quan algun dels membres comença a actuar com a "tentació" en el crític moment de sortir del sac, o bé la preparació del menjar s'allarga massa, o també quan la política o qüestions actuals i diverses són responsables de què no es comenci a dormir fins a altes hores de la nit.

SERRA DEL MONTSEC
D'ARES
poble d'Ager
desde Font de Pou
Clixé: C. E. C.
Any 1917.

Campament subterrani E. R. E.,
a --100 metres. Montsec 1965
Foto: Raventós. (Clixé color)

GRALLER GRAN
DEL CORRALOT
Montsec
Campament E. R. E. 1965
Foto: Raventós. (Clixé color)

L'ESPELEOTECNOLOGIA

Es amb el desig de contribuir a l'avenc de l'espeleología que voldriem afegir una nova expressió al seu vocabulari amb raons prou suficients perquè aquesta inclusió no pugui ésser una arbitrietat.

Estem d'acord amb el criteri de Martel --La multiplicació de la terminologia pot ésser un mal, doncs no serveix, a vegades, per a simplificar la descripció de la realitat--. Però en el cas present creiem útil agrupar sota el domini d'aplicació d'una paraula un nombre definit d'aspectes de l'espeleología que fins ara estaven deslligats entre ells uns per nous i altres per desconeguts. Així doncs l'Espeleotecnologia fa la seva aparició en la terminologia espeleològica com : La branca de la tècnica general que s'ocupa de l'estudi i resolució de problemes relacionats amb les cavitats subterrànies tant per llum exploració com per a la posterior aplicació pràctica.

Parlar de tècnica no vol dir deslligar-se de la ciència pura sinó establir un vincle d'unió entre l'especulació intel·lectual i el sentit pràctic. La tècnica és determinant d'un mecanisme que parteix d'un coneixement -diríem superficial- de la realitat per obtenir resultats immediats mentre que la ciència persegueix el total coneixement de la realitat en la seva unitat harmònica.

Creiem que ciència i tècnica són interdependents, fins i tots ens atreviríem a dir que la ciència depèn en gran part de l'avenc de la tècnica, particularment en el món d'avui on l'ésser humà, per exemple, desafia les forces de gravitació per explorar el cosmos, sense saber que són i a què obeixen.

L'espeleología està actualment impregnada del que podríem anomenar, la mística de la ciència pura, i no disposa d'una tècnica prou àmplia per a aprofondir el seu coneixement científic ni per a resoldre certes situacions en l'ordre pràctic.

El nostre objectiu està centrat justament en aquest punt: Es necessari que l'espeleología disposi de tècnica perquè pugui donar totes les possibilitats.

Per això ens és necessari un programa de treball que trobarem ara establert dins de l'Espeleotecnologia, es tracti, ja de trobar diferents sistemes per a acondicionar una cavitat per al turisme, o bé aparells per l'anàlisi de les aigües subterrànies , procediments per exploració de cavitats inundades o per l'estudi "in vivo" d'un determinat tipus d'insecte, etc. En aquest darrer cas, l'Espeleotecnologia s'interessa pels procediments i la Biospeleología per tota resta.

Voldriem que aquests ratlles servissin per a unificar esforços que s'apliquen gairebé tots d'una forma unilateral.

Les conseqüències del treball en comú seràn indubtablement d'una gran valua per a tots els espeleòlegs, siguin ja científics o esportius.

La feina la tindran, en aquest aspecte, únicament els tècnics enamorats del valor pràctic de llurs treballles.

Rogeli Sitjà i Comas

LAVENC FONT I SAGUE

HISTORIA

Aquesta cavitat fou descoberta a mitjans de l'any 1911 pel buscador de "sal de llop", en Cells de Vallirana, el qual ho comunicà a Mn. Marià Faura i Sans.

La primera exploració es portà a terme el dia 3 de Desembre de 1911 per un equip compost de : Mn. M. Faura i Sans, Albert Santamaría, P. Adeodat Marçet, naturalista i botànic, Soler i Pla, Amat Bertrán i l'enginyer senyor Vastellò que s'havia d'encarregar de la instal.lació telefònica.

El principal objectiu que es tingué en compte en preparar l'expedició era organitzar una exploració de caire seriosament científica amb la finalitat de trobar el riu subterrani del qual es coneix la desembocadura al mar, la Falconera. Es portà a terme sota la direcció del Centre Excursionista de Catalunya amb la cooperació d'algunes altres entitats i amb la valuosa ajuda del president de la Cambra Agrícola de Sant Sadurní d'Anoia, en Pere Mir.

Després de l'exploració, tots plegats acordaren batejar l'avenc amb el nom de l'introductor de l'espeleologia a Catalunya, Mn. Norbert i Sagué. Degut a estar situat prop d'un pou natural que forma una gran Arcada, es coneix també amb el nom d'avenc de l'Arcada Gran. En alguns catàlegs apareix amb el nom d'avenc de M. Faura degut que - durant la seva exploració se'l volia batejar amb el nom del seu primer explorador, fet que no s'arriba a produir.

Actualment és un avenc molt visitat per ésser molt complet, però fins ara no s'havien publicat gaires treballs. Aquest estudi, que pretén omplir en part la bibliografia dedicada en aquest avenc, es portà a terme els dies 23-24 de maig i 1 d'abril de 1966 per un equip de l'E.R.E. format per C. Mor, R. Sitjà i amics.

SITUACIÓ

L'avenc està situat en un dels estreps de la vora d'Ordal, que parteix del Cell de la Creu, a uns 25 minuts d'aquest, a la vessant dreta i a uns 15 metres per sobre del torrent de l'Arcada mirant cap al SE, i a uns 100 metres més avall del pont natural de l'Arcada. Les seves coordenades són: X= 5° 33' 18" Y= 41° 22' 48" Z= 423 metres sobre el nivell del mar. Localitzable fàcilment per estar situat per sobre d'un aflorament de "sal de llop".

GEOLOGIA

La cavitat està enclavada en les dolomies aptienses de la capa cretàcica assentades sobre l'antiga penillanura paleozoica de pisarres metamòrfiques, continuació de la Cordillera litoral Catalana.

DESCRIPCIO

La boca de 2 x 1 m dóna pas a un pou orientat SW - NE de secció regular de 4 x 9 m que s'eixampla en direcció NE. Aquest pou, en arribar als 36 m., pren una secció d'11 x 12 m, que es continua eixamplant fins arribar als 46 m. a tenir una secció de 13x12 m. Llavors es troba una cornisa de 6 m. de llarg i 30 cm. d'ample, que porta fins a un replà de 12 x 8 m. ocupat per argila de decalcificació.

ció i per concreció molt descalcificada.

En aquest replà es troben les boques de tres pous. El 2on -pou és continuació del primer i pren a partir d'aquí una secció - allargada (14 x 4 m.), estant estructurat sobre una diaclasse d'orientació N-S. Les seves parets estan recobertes per concrecions parietals bastant descalcificades, a partir dels -98 m. es troben banderes i algunes excèntriques. La planta d'aquest pou (14 x 3 m.) es troba a -112 m. Una petita rampa ens porta a la cota mínima de l'avenc (-113 m.). El pis està cobert en gran part per argila de descalcificació i material detritic de mida petita procedent de l'exterior.

Tornant al replà a -46 m., es troba a l'extrem NNE la boca (0,5 x 2 m) del 3er pou, de 16 m. de profunditat, arribant a un altre replà de 4 x 2,5 m. cobert per material elàstic de petit tamany. A continuació es troba la boca (1 x 1 m) del 4art pou, de 13 m. Les parets d'aquests dos pous estan recobertes per concrecions parietals i algunes excèntriques. Aquest pou porta a un petit replà de 0,5 x 1,5 m cobert per material elàstic des d'on es baixen uns 6 m. pel 6è pou arribant a la mínima cota de la via lateral. I des d'aquest últim replà s'efectua un "ramonage" lateral de 5 m. i es puja un ressalt de 2,5m. que porta a una sala de 2,5x4x10m situada a 8m. recoberta per colades de color blanc. El pis d'aquesta sala té una inclinació d'uns 20° i a l'extrem N es troba un dipòsit d'aigua de forma triangular i d'uns 15 cm. de profunditat.

Des del replà a -46 m i baixant pel pou de l'extrem SE - s'arriba a un replà d'uns 5 m de diàmetre situat a -61 m., que no és més que un taponement d'aquest pou, que va a parar al replà de 1 x. 0,5m. de la via lateral I. Efectuant un flankeig es baixa per l'extrem S de la sala situada a -68 m.

ESPELEOGENESI

Es tracta d'una cavitat mixta que podem descompondre en les següents unitats:

POU I i II.- Cavitat directa actuant com a sumider recollint les aigües del torrent de l'Arcada, probablement en el pliocè. En baixar de nivell el tàvleg del torrent es fossilitza i comença la fase litogènica.

POU III.- Forma part amb tots els altres d'una cavitat inversa.

Fus originat per erosió inversa que ha contactat amb el pou II després que aquest deixés de funcionar com a sumider.

POU IV.- Fus originat per erosió inversa que ha contactat per la part superior amb el pou II i estructurat sobre la mateixa diaclasse.

POU V.- Cavitat inversa formada per tres fusos estructurats rigidament sobre una diaclasse d'orientació N-S.

POU VI.- Cavitat inversa cegada per materials elàstics que provenen en contactar per la part superior amb el pou I.

SALA a -68 m.- Originada per la conjunció de diversos fusos alienats seguint una diaclasse d'orientació N-S paralela a la que ha donat origen als pous III i IV.

El procès litogènic està molt desenvolupat en tots els pous que formen la cavitat inversa de l'avenc. En canvi en el pou II la concre-

ció està molt decalcificada. Actualment el pou II actua com a trop-plein en el cas d'una pujada del nivell de base, acreditant-ho unes marques de llot situades 4 m per sobre el pis i que senyalen el nivell on arriba l'aigua.

BIOSPELEOLOGIA

Faura i Sans recollí en la primera exploració Troglocharinus Ferreri Reitt, essent la segina localitat, després d'haver-lo trobat Jeannel a l'avenc d'en Roca, distant 15 qm. d'aquest.

En les exploracions que es portaren a terme per a efectuar aquest estudi, no es recollí cap material.

ESPELEOMETRIA

Fondària. Via principal. Desnivell llavis boca.....	1 m.
Pou I	45 m.
Desnivell replà	1 m.
Pou II	66 m.
Desnivell fons	1 m.
TOTAL	113 m.

Via lateral I Desnivell llavis boca.....	1 m.
Pou I	45 m.
Desnivell replà	2 m.
Pou III	15 m.
Pou IV	13 m.
Pou V	6 m.
TOTAL	82 m.

Via lateral II Desnivell llavis boca.....	1 m.
Pou I	45 m.
Desnivell replà	1 m.
Pou VI	14 m.
TOTAL	61 m.

TECNICA D'EXPLORACIO

Material necessari: Pou I. 46 m. d'elecktró (ha de fixar-se amb una escarpa) Pou II. 70 m. d'elecktró (ha de fixar-se amb una escarpa en l'extrem opost del replà).

Pou III. 20 m de corda. Es baixa fent un "ramonage".

Pou IV. 15 m. de corda. Es baixa fent un "ramonage".

Pou V. 8 m de corda. També es baixa fent un "ramonage".

Pou VI. 15 m d'electró i 4 m. de corda. (La instal.lació es fa amb la corda en un sortint de la paret).

ESPELEOMETEOROLOGIA

Les temperatures foren preses el 1 d'abril de 1.966.

T. exterior	8 h.	8°C
T. replà -46 m.	8½ h.	11,5°C
T. -113 m.	9 h.	13°C
T. replà -63 m.	10 h.	12°C
T. replà -76 m.	10 h.	12°C
T. -82 m.	10½ h.	12,5°C

No es pogué observar cap mena de circulació d'aire.

La humitat relativa a -113 m. era del 97 %.

BIBLIOGRAFIA

- (1) FAURA I SANS, M.- En busca del riu soterrani de les costes de Garraf. Centre Excursionista de Catalunya. - Butlletí. Febrer 1912.
- (2) JEANNEL (R).- Nouvelles espèces de Bathyscinae cavernicoles. 1911, p. LXXXII.
- (3) LLOPIS LLADO, N.- Contribución al conocimiento de la morfoestructura de los Catalanides. Barcelona, 1947.
- (4) LLOPIS LLADO, N.- Nociones de Espeleología, Ed. Alpina, Grano - llers, 1954.
- (5) LLOPIS LLADO) N.- Morfología e hidrología subterránea de la parte oriental del macizo cárstico de Garraf(Barcelona . Est. Geogr., año II, nº 4-5, pp 413-466. Madrid 1941.
- (6) MAUCCI, W.- L'ipotesi dell'erosione inversa come contributo allo studio della speleogenesi. Bol. Soc. Adriat. Sc. Nat vol. XLVI, 1952.
- (7) TERMES ANGLES, F.- Catálogo espeleogéntico de la región de Garraf (provincia de Barcelona. Speleon. Tomo III, nº 3 pp 131-146, Oviedo, 1952.
- (8) VIRGILI; CARMEN.- El triásico de los Catalánides. Bol. del Inst. Geol. y Minero de España, T. LXIX. Madrid, - 1958.
- (9) FAURA I SANS, N.- Excursió espeleològica a Ordal i exploració - del nou avenc Font i Sagué. Ilustració Cata - lana n. 454.18 febrer 1912.

AVENC FONT I SAGUE

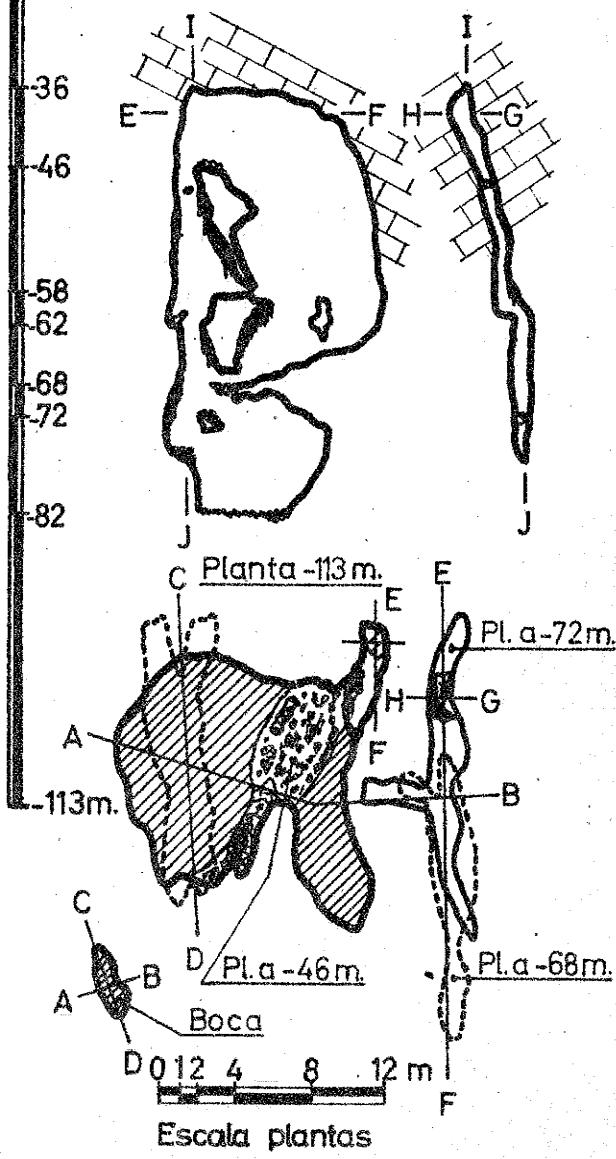
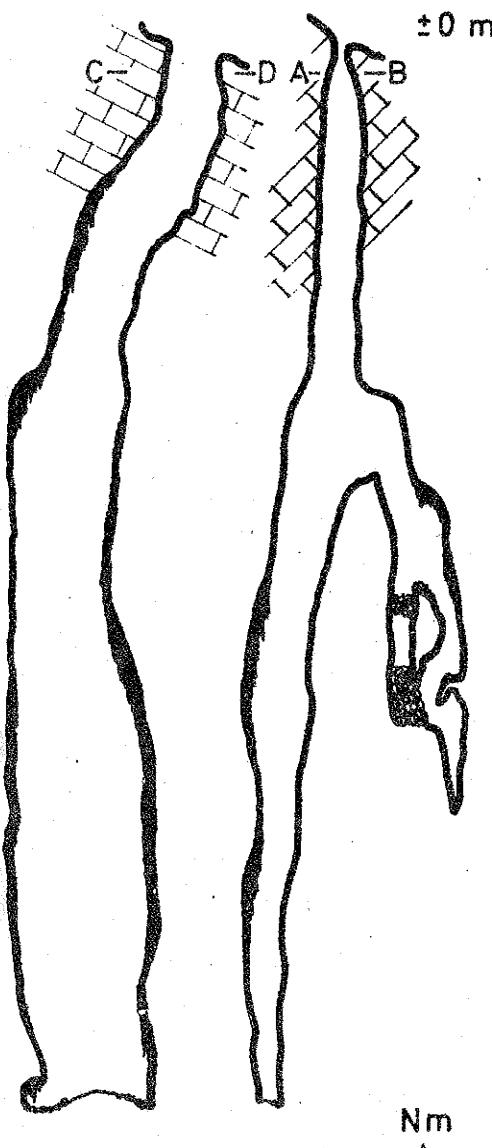
(L'ARCADA GRAN)

Olesa de Bonesvalls (ORDAL)

Topografia: R. SITJA i C. MOR

Dibuixat: R. SITJA

ERE 1-V-66

Fitxes de CavitatsCOVA DELS ESCAROLS
=====CADI: (JOSA DEL CADÍ) - Alt Urgell-

PROFUNDITAT: - 12 m. RECORREGUT: 44 m. -Rampa única-

COORDENADES: X=5° 18' 28" Y=42° 15' 35" Z=1.420 m. sobre nivell mar.

SITUACIÓ: A 300 metres al NE de Josa del Cadí, a uns 80 metres per sobre del tâlveg de la Riera de Josa, marge dret. Al costat d'un petit camí.

GEOLOGIA: Cavitat excavada en calcàries.

DESCRIPCIÓ: Boca de 4 x 2 m. orientada W 40° S- E 40° N. Galeria orientada al S 40 E, -N 40 W descendant, de 28 m. de longitud i uns 7 m. d'amplada mitjana. Té un petit salt de 2'5 m. Galeria lateral de 14 m. que s'inicia a prop de la boca i després es torna a ajuntar a la resta.

ESPELEOGENESI: Petit engolidor sobre plans d'estratificació complítat per un avançat procés clàstic.

ESPELEOMETEOROLOGIA: Dia 9-IV-66 a les 13 hores

Temp. Boca	9'5 °C.
16 m. boca	9° C.
fons interior	8'75°C.

HISTORIA: Coneguda pels habitants de Josa del Cadí.

Exploració E.R.E. : 9-IV-1966

BIBLIOGRAFIA i CARTOGRAFIA: Full I.G.C. nº 254

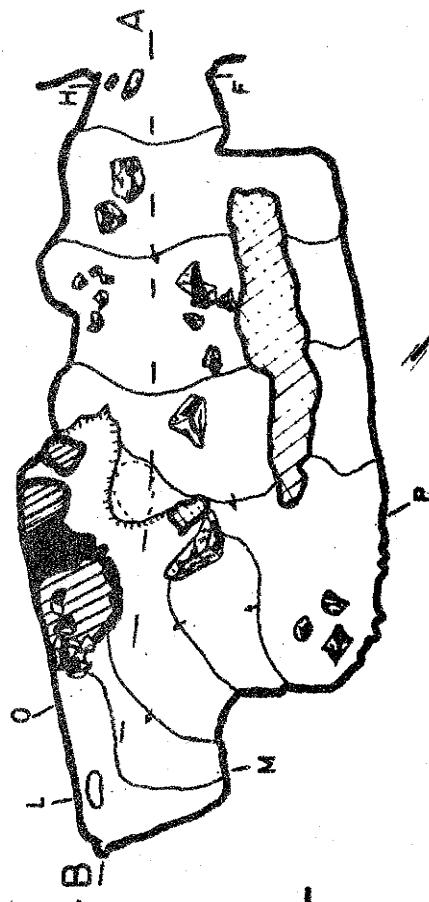
- "Serra del Cadí" (Mapa topográfico-Notas explicativas)
Edición Alpina. Granollers.- TOPOGRAFIA E.R.E: Joan-Ant. Raventós, i Oleguer Escolà.
9-IV-66ORIGINAL FITXAJ.A. Raventós
i
O. Escolà

COVA dels ESCAROLS

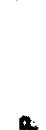
JOSA del CADÍ
(Alt Urgell)

Topografia: O. Escoda i J.A. Roventós

Dib: J.A. Roventós E.R.E. 9-IV-1966

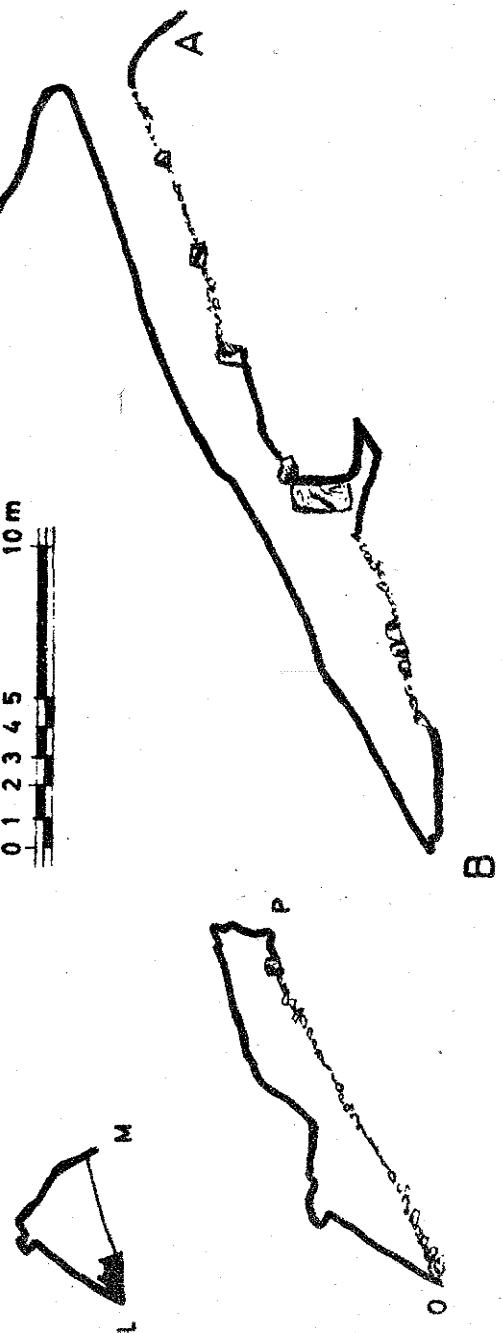
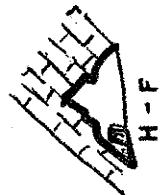
Nm.

10 m

0 1 2 3 4 5

10 m

Fitxes de cavitats.

AVENC DEL CURSET.

=====

ORDAL (Ardenya)

PROF. 12,5 m.

COORDENADES: x= 5° 35' 9" y = 41° 21' 40" z= 465 m.

SITUACIÓ. A l'W del Turó del Karst (cota 494), abans de travessar el primer torrent, a uns 4m sobre el nivell del tàlveg, a uns 130m al N de l'Avenc de la Roser. Entre el torrent i el camí carreter.

HISTÒRIA. 1er Expl: E.R.E. 27-XI-66 (X CURSET D'ESPELEOLOGIA)
Topografia: ESCOLA, amb Raventós i Guerra.

DESCRIPCIÓ. Dolina de 6 x 5m plena de vegetació. Boca fons, a -3 m. Pou de 6,5m. Planta ocupada per blocs: 4,5 x 6m, dividida per un pòrtic que dóna pas a una saleta lateral. Després de remuntar 3 m. per l'extrem N s'accedeix a un pou de 4,5 m estructurat sobre diaclassa amb el fons a -12,5 m. respecte a la boca.

GEOLOGIA. Excavada en calcàries cretaciques.

ESPELOGENESI. Cavitat inversa amb 3 subdivisions, en vies de desaparició per degradació de les parets intermèdies. Estructurada sobre diacllasses de difícil observació.
Aproximadament N30°E y E20°N. Boca oberta per conjugació d'un dels fusos amb la dolina.
Parets erosionades amb microcavitat produïdes per erosió, corrosió, de 2 a 10 cm. Procés litogènic inexistent.

ESPELOMETEOROLOGIA. 27-XI-66.

Temperatura exterior a les 13 h.	14°C
Boca del pouet interior:	12°C
Base del pou d'entrada:	9°C

BIOSPELEOLOGIA.

Troglòxens-troglòfils: Aranyes en gran nombre. Lepidòpters.
Gasteròpods.

TECNICA. No es precisa material.

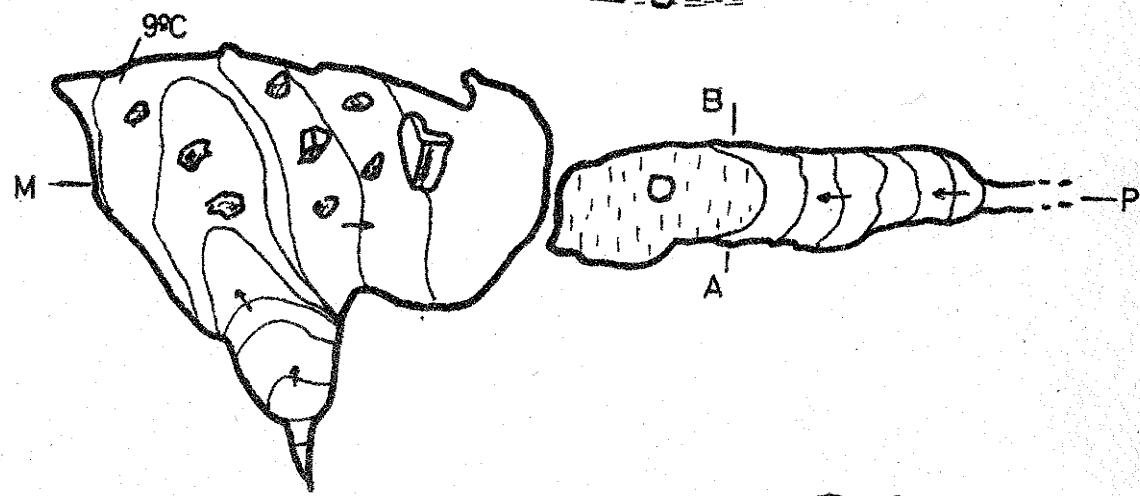
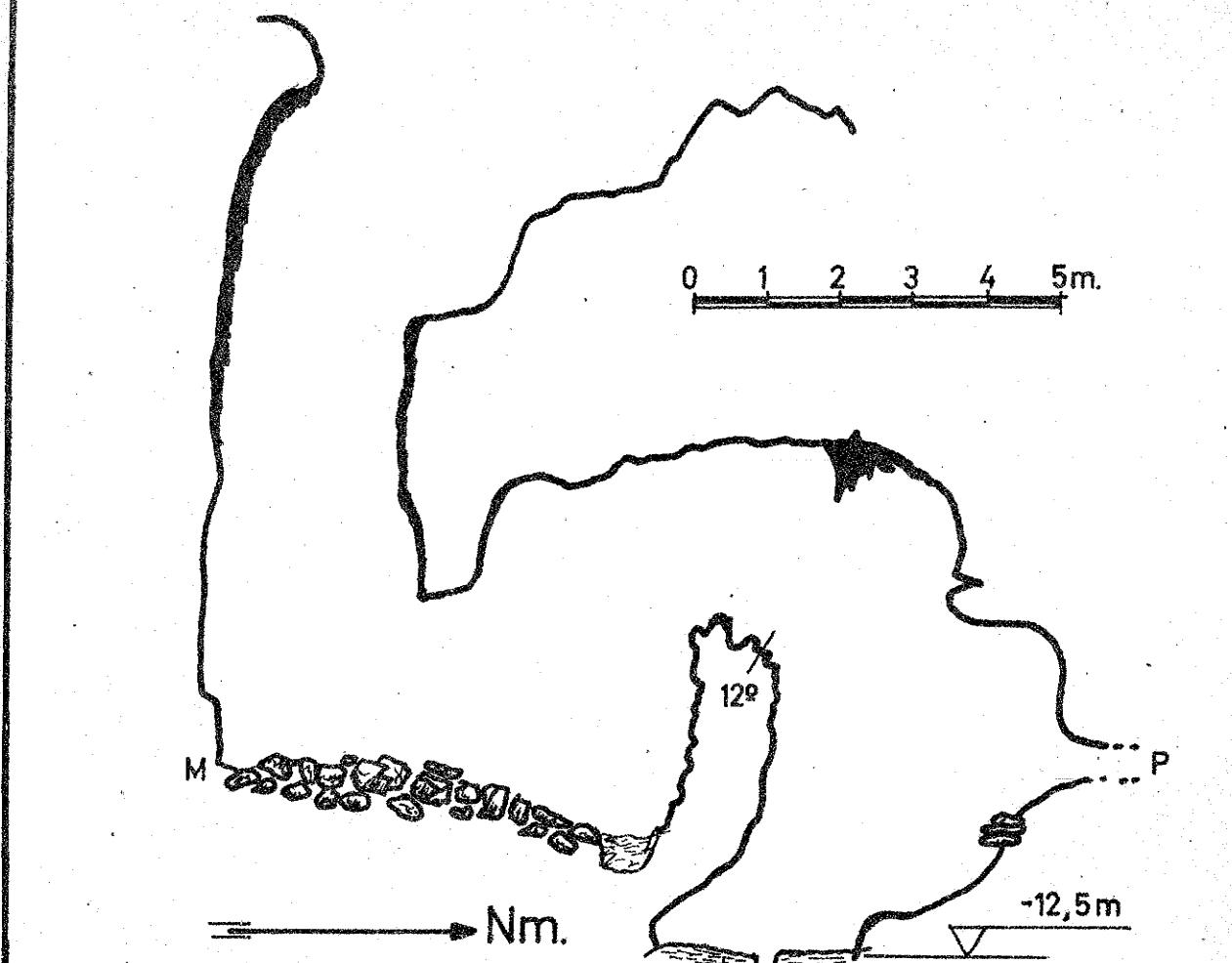
BIBLIOGRAFIA I CARTOGRAFIA.

Full nº 420 IGC.

("Ordal" Mapa topogràfico (Ed. Alpina))

E.R.E.- C.E.C. Circular pels socis. (Gener 1.967)

ORIGINAL FITXA:
O. ESCOLA.

AVENC DEL CURSET

ARDENYA (VALLIRANA)

Top.: Oleguer Escolà
amb: J.A. Raventós
i : M.P. Guerra
Dib: J.A. Raventós

E.R.E. 27-XI-1966

B A

LA COVA DE CAMP MAURI I BERGA EN LES SEVES TRADICIONS HISTORIQUES

ITINERARI.- Per anar a la Cova de Can Maurí o de cal Morí, es surt de Berga per la part de dalt de la ciutat, pel camí ral de Sant Llorenç, i, seguint camí de carros molt costarut, es remunta la vora dreta del Metje. Diverses fàbriques pintorescament situades molt properes unes d'altres, aprofiten la força dels ràpits saltants del petit riu.

Es deixa a l'esquerra'l camí de Queralt per la part soleia i la vall va estrenyent-se considerablement, presentant a l'enfront un aspre engorjat.

L'Estret, 944 m. alt. Espadats de penya gairebé verticals es redrecen a dreta i esquerra, rematats per esquerps trencalls de rares i capritxoses formes. El riu corra atrubulat entre l'esboranc de penyes i's retorç saltant frisós, deixant tot just pas pera'l camí obert sota'l muradal de roca.

Un xic en amunt del camí de Sant Llorenç, passada la palanca de la Font de Mossèn Guiu, es pren un petit viarany que s'enfila ràpidament a la dreta per terrer rocós.

Cal Morí, casa de pagés, en un planell conreuat, la qual - dóna nom a la cova.

Es puja dret al NO., de cara al cinglerar espadat, dret a una alta reconca que forma un rem de mur avançat.

S'ovira'l trau de la cova sota la cinglera i's puja per - dolent terrer.

Després d'una hora escassa de camí s'arriba a la Cova de cal Morí, 1.165 m. alt. De la gran serra de la Figuerassa, que corre d'O. a E., se'n desprén una derivació espadada damunt del coll de l'Oreller, 1.435 m. alt., que avançant de primer dret a mitj-jorn, revolta conbadament encarant-se amb la propia Figuerassa, formant una arracerada reconca d'alts murs estimbats. En aquesta recta muradal, a mitj caient, molt inclinat, mirant al N. i a la repetida Figuerassa, s'obre un gran trau en forma de triangul de ratlles irregulars, que es la magestuosa boca de la cova, que apar en son entrada una nau original allancetada. A mida que's va entrant, les parets s'ajunten regularment, i l'aresta superior va declinant fins a formar al fons de les tres ratlles de la punta d'una piràmide. Tal aparenta la forma general de la cova una piràmide caiguda, essent la base de la figura'l forat d'entrada. L'interior té una mitja llum misteriosa. No's nota arreu cap estalactita, les parets son seques, i enllloc s'observen filtracions aquoses; sols prop de l'entrada hi ha un escàs degoter que forma un petit bassal que té son desguac penya avall.

La cova de Camp Maurí mereix interès per ses tradicions - històriques. Quant a irrupció d'Abderraman, saquejada i arrunada - Berga, l'exèrcit invasor remontà la vall del Metje per a encaminar-se a la Seu. Els capdills cristians refugiats en aquesta arreconada cova organitzaren un atac a l'enemic, damunt del que's llençaren des de les serres en el pas de l'Estret. Possessionats els cristians de les altures, causaren gran destroça als serrahins, i d'aquí ve la tradició senyalant que els cristians es tiraven contra els agarens als crits continuats de "cal morir, cal morir..." que repetien els ressons de les muntanyes. Diu que la batalla durà tres dies, al cap dels quals els moros foren el pas i's dirigiren vers el coll de l'Oreller, ahont enterraren els cadavres de -

llurs capitostes. Els cristians continuaren resistint en les altures de Queralt, de la Figuerassa i de Corbera. Camp Maurí quedà nomenada la vessant amagada de la Figuerassa, desde'l coll superior de l'Oreller al riu, camp de repos dels moros. En el nomenat coll s'han descobert antigues sepultures, cadavres, armes i objectes - dels serrahins, que corroboren aquest fet tradicional.

Arrunada Berga, fundat el poble sarraí de l'Albiol, els cristians restaren encastellats en els espadats cims de la Figuerassa, i la cova de Camp Maurí els hi oferia segur amagatall. En aquest lloc tingueren efecte les tradicionals lluites de moros i cabretes, en temps del Comte Oliva Cabreta de Besalú, senyor del pago bergistà, sortint vencedors els cristians en cinc sagnants combats. Aquest és l'origen tradicional de les cinc llunes minvants amb les puntes cap per avall que ostenta en un de sos camps l'escut de Berga.

Les tradicionals gestes de Camp Maurí donaren naixement - també, segons s'affirma, a l'antiga comparsa de la Bulla, nomenada avui la Patum, simulant el capdill moro Abul Afer la renomenada mula fera o mula guita de la citada dansa

Vicenç Cusó i Armengou.

(Extret de: "El Pirineu Català"
volum Berguedà - C.A. Torras 1905)

PROJECCIO DE DIAPOSITIVES AMB GRAVACIO DE L'EXPLORACIO DE L'AVENC MONTSERRAT UBACH

L'ERE ofereix a totes les Entitats interessades aquesta - gravació amb projecció de diapositives que fins ara ha estat presen~~tada~~ tada en 22 entitats, de diferents localitats de Catalunya.

Per a donar una major idea del seu contingut passem a oferir alguns comentaris apareguts en diferents diaris:

Diario de Barcelona. 12 de Marzo de 1966

"EN EL CENTRO ARAGONES FUE PRESENTADA CON EXTRAORDINARIO EXITO UNA SESION DE DIAPOSITIVAS DE LA EXPLORACION AL "AVENC MONT-SERRAT UBACH".

En el salón Costa del Centro Aragonés de Barcelona, tuvo lugar el estreno de la grabación con proyección de diapositivas a todo color de la exploración al "Avenc Montserrat Ubach", realizada bajo la iniciativa y asesoramiento del eminente espeleólogo barcelonés don José Subils Valls, y presentada por la señorita Montserrat Ubach Tarrés - record femenino de profundidad subterránea de Cataluña, "Angel de Plata 1965" de la Federación Catalana de Montañismo, y miembro activo del EDECA del Centro Aragonés y del E.R.E. del "Centro Excursionista de Catalunya". Con la colaboración especial de don Félix Alabart Vila -Instructor de la Escuela Catalana de Espeleología, y miembro activo del EDECA y ERE.-, y con coloquio a cargo de don Oleguer Escolà Boada -colaborador del Museo de Zoología y del Instituto de Investigaciones Científicas de Barcelona, y presidente del E.R.E.

Dicho acto se vió honrado con la presencia del señor Pablo Serra, hermano y representante del muy ilustre señor alcalde de Solsona, y otras muy distinguidas personalidades.

Esta proyección, de extraordinario realismo, hizo vivir intensamente al numerosísimo público que llenaba la sala, las incidencias de la exploración a esta sima sorprendente y record de profundidad subterránea de Cataluña, (-210 m).

Las diapositivas, 300 en total, la mayoría de ellas de un colorido y perfección admirable, fueron adaptadas a una grabación - impecable, ambientada con música de los grandes maestros, que puso de manifiesto la maestría en cuanto a técnica, del señor Enrique Tatjé, de la emisora EAJ 51 Radio Manresa.....

El Noticiero de Zaragoza. Viernes 11 de marzo de 1966.

"RIESGO Y AVENTURA DE LA ESPELEOLOGIA, EN LA DELEGACION DE LA INSTITUCION "FERNANDO EL CATOLICO" DEL CENTRO ARAGONES DE BARCELONA".

..... Y metidos ya - con agrado por nuestra parte- en este capítulo de las alabanzas y de los merecidísimos elogios, justo será decir que, la preparación de tan sugestiva conferencia ha sido el fruto del gran espíritu de compañerismo que ha existido desde el primer día en la "Operación Solsonés", ya que ninguna de las diapositivas de la exploración a la sima, y esto se nos advierte muy especialmente, fué tomada pensando en una posterior proyección, sino que todas ellas fueron captadas de escenas realmente vividas y sin más propósito que el de guardar lo mejor posible el recuerdo de unos momentos inolvidables. El número de diapositivas proyectadas se eleva a trescientas, y todas ellas fueron aportadas por los miembros --

que integraban los equipos de exploración, debiendo señalar igualmente, la admirable y extraordinaria colaboración del formidable fotógrafo y espeleólogo, don Félix Alabart Vila.....

Periódico Manresa. Martes, 25 de Octubre de 1966

"LA ESPELEOLOGA MONTSERRAT UBACH, EN LA CAJA DE AHORROS DE
MANRESA"

A medida que se aproxima el sábado día 29, crece el interés por esta conferencia que ha despertado inusitada expectación, no sólo en los medios deportivos sino en todos los sectores ciudadanos que se sienten atraídos por las aventuras que proporciona la Espeleología, o sea el arte de las exploraciones subterráneas.....

Hasta la fecha, en todas las ciudades que ha sido presentada, la conferencia y las diapositivas, han obtenido un éxito rotundo, por lo que se espera que el próximo sábado, a las ocho de la noche, el magnífico salón de actos de la Caja de Ahorros de Manresa, registrará el completo.

Periódico Manresa. Lunes, 31 de Octubre de 1966

"GRAN EXITO DE LA CONFERENCIA DE MONTSERRAT UBACH, ORGANIZADA POR -
"MANRESA".

Con gran éxito de público, se celebró el pasado sábado en el salón de actos de la Caja de Ahorros de Manresa, la anunciada conferencia sobre Espeleología, organizada por el periódico "Manresa",

Al finalizar la conferencia, el numeroso público que llenaba por completo el amplio salón de actos de la Caja de Ahorros de Manresa, aplaudió calurosamente a la señorita Montserrat Ubach-Tarrés, al igual que a sus compañeros señores Alabart y Escolá.

La velada concluyó con un coloquio a cargo de don Olaguer Escolá, quién contestó a todas las preguntas que se le hicieron, con su proverbial amabilidad y conocimientos técnicos y científicos que posee de la Espeleología, recibiendo igualmente el aplauso sincero de la concurrencia.

En resumen, la conferencia con proyecciones, obtuvo un señalado éxito, viéndose la sala abarrotada hasta los topes, siendo muchos los espectadores que no pudieron acomodarse y otros penetrar en la sala.

La señorita Montserrat Ubach Tarrés y sus más directos colaboradores recibieron numerosas felicitaciones, a las que unimos la de "MANRESA" que se honró en presentarla al público manresano.

.....

Cas d'interessar a alguna entitat o particular, poden dirigir-se al nostre consòci, senyoreta Montserrat Ubach, ERE del C.E.C. c/. Paradís, 10 pral. BARCELONA - 2.

SUPLEMENTO INFORMATIVO Y BIBLIOGRAFICO DE "MISCELANEA ZOOLOGICA" --
Vol.II, fasc.1, 1964 y 1965. Instituto Municipal de Ciencias Naturales
de Barcelona.

Ofset 55 pàgines.

Completa informació en molts aspectes de l'activitat zoologica a Barcelona.

Exposem el contingut espeleològic.

-- In memoriam:

Ricardo Zarquiey Alvarez (1897-1965) Per F.ESPAÑOL p. 3-5.

Excel.lent comentari biogràfic del primer mestre de la Biospeleologia catalana, realitzat pel seu gran deixeble, al que segueix una valuosa llista de les publicacions del Dr. Zarquiey, i una altra d'espècies dedicades.

Aquesta nota ens recorda al mestre i l'obligació moral dels espeleòlegs catalans de perpetuar la memòria de qui, desconegut de les generacions actuals, va ésser el nostre primer biospeleòleg.

-E.NOLTE Y ARAMBURU.

IV Congreso Internacional de Espeleología. 12-26 - IX - 1965. p. 13

Comentari general i lamentacions sobre la imperdonable absència dels espeleòlegs catalans.

-E.BALCELLS R.

I Reunión del "Comité des Milieux Insulaires" Mónaco 25-30 octubre 1964. p. 13-15.

28 Comunicacions d'Espanya.

Comunicació de M. Soler: "Notas sobre la geología y el karst de Formentera"(Baleares)".

-E.BALCELLS R.

Reuniones de zoólogos barceloneses en 1963-64. p. 18.

Comunicació de J.Senent i O.Escolà en 1964:
 Biospeleología a l'Alt Aragó.

-F.ESPAÑOL.

Reuniones espeleológicas 1964-65. p. 22-23.

Resum de les novetats biospeleològiques comunicades durant els dos anys a les reunions d'espeleòlegs, organitzades per la "Comisión de Estudios zoológicos" del CSIC.

-E.BALCELLS R.

Exploración zoológica del Alto Aragón en 1963. p. 23-25.

-O.ESCOLÀ B.

Exploración espeleológica del Valle de Hecho p. 25-28.

Resum de la campanya de 1963, "OPERACIO ALT ARAGO 1964" i "OPERACIO ALT ARAGO 1965". Principals resultats obtinguts i llur desenvolupament.

-A.VIDAL Y J.P.MARTINEZ.

Exploración de las Pitiusas de 1963 a 1965. p.

-O. ESCOLA B.

Campañas de exploración subterránea 1964-1965 realizadas por el E.R.E. ("Equip de Recerques Espeleològiques" del CEC) p. 33-36.

Resum de les principals exploracions de l'E.R.E. en regions interessants biospeleològicament i resultats obtinguts.

-F. ESPAÑOL

Actividades biospeleológicas del Museo de Zoología (1965) n. 36-37

Resultats de les 3 campanyes principals efectuades.

-SECCION BIBLIOGRAFICA:

Vandell, A. 1964 Biospeleologie. Per F. Español.

Academia Republicii Populare Romîne, 1964.- Emil Racovitza Opere - alese. 814p. Per E. Balcells R.

O. ESCOLA B.

FULLS INFORMALSMES TIPUS.
=====

Crítica oberta, sense segones ni males intencions.

L'HOME DE LES PLAQUES.

Fruit de l'especialització espeleològica extrema, ha arribat a un grau tal de perfecció que viu per a les plaques, medalles, distincions, homenatges, agraiaments, làpides, creus, in memoriam...

Algú fa alguna cosa: placa.
 S'ha d'agrair quelcom: medalla
 S'ha mort algú: làpides, medalles, creus.
 L'han salvat: medalles als herois salvadors.

S'ha de recordar quelcom: placa, discurs inaugural - agraiament - evocació - elogi - i clausura del discurs inaugural.

Bon sistema per a tirar per terra i treure tot valor als actes o commemoracions que en tindrien. Per a trepitjar l'essència dels fets revestint-la de superficialitats absurdes, si no s'utilitzen en rigorosa mesura.

I res, a esperar la creació de la Medalla al Mèrit Subterrani, l'Electrò de Plata, el Mosquetó a la Immortalitat i la Placa al bon explorador mansoi.

L'HOME DE LA PETITA CONYA CATALANA.

Dins del grup dels "antics iniciats", era feliç mentre no li fessin la competència. O bé pogués estar un pam per damunt dels competidors.

Però quan ha deixat d'ésser el primer, o bé quan "els seus" no han estat els primers, no ho ha acceptat. S'ha tancat una mica més i s'ha negat a reconèixer el valor de res del que no fos seu.

Ha tractat de "torremassificar" els fets, o ha abandonat el món públic.

I el que ens sap més greu és això i no allò.

I en propers números: VAINILLA, PROFETA MAN, CRESING-CLUB, i SA-CRISTY - MOUSE.

RECOMANACIONS SOBRE LES REGLAMENTACIONS.

Extractem de l'article "Etude des accidents dans les grottes belges" de M.A. Slagmolen, president de Spéléo-secours, apa regut al butlletí de la F.S.B. el següent apartat traduït:

III. ESTAT D'ANIM DELS ESPELEOLEGS.

"L'Espeleologia és essencialment un esport d'equip; no obstant, i això pot semblar paradoxal, l'espeleòleg és generalment individualista i es plega difícilment a la disciplina i al sentit de la jerarquia necessària dins d'un club; aquest estat d'à nim unit al fet que sovint es produeixen escissions dins dels clubs, explica potser el gran nombre d'espeleòlegs independents i de petits equips, que no volen afiliar-se a res, sigui allò que sigui.

Una legislació obligant-los a demanar una autorització prèvia a quansevol descens en una cavitat, els repugnarà i pot ser els portarà a practicar l'espeleologia clandestinament.

IV. CONSEQUENCIES POSSIBLES D'UNA LEGISLACIÓ.

Si he insistit més amunt sobre l'individualisme de l'espeleòleg, és perquè vull cridar l'atenció sobre una consequència possible de la reglamentació de l'espeleologia:

Alguns espeleòlegs ocasionals, poc interessats a afiliar-se a un club ni a demanar una autorització especial per a cada descens, exploraran les coves de nit, d'amagat de tothom; si tenen un accident, ningú no en tindrà coneixement i ningú no podrà doncs portar-los socors.

Per altra banda, si es troben en dificultats sabent que s'arrisquen a un procés en no posseir una autorització prèvia procurant sortir-ne per llurs mitjans, sense ajuda exterior, posant així llur vida en perill."

.....

En el mateix butlletí, i en un article de M.J.P. Ge-
non (Avocat près la Cour d'Appel, Conseiller Juridique de la --
F.S.B.) l'autor arriba a les següents conclusions, entre altres:

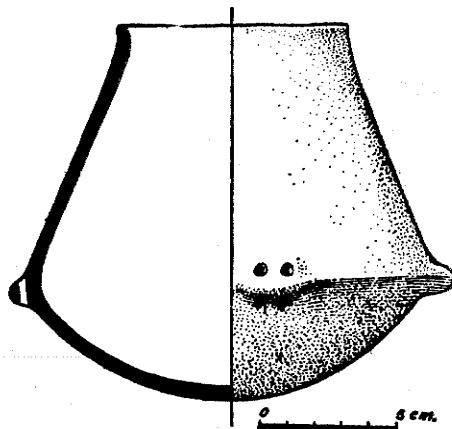
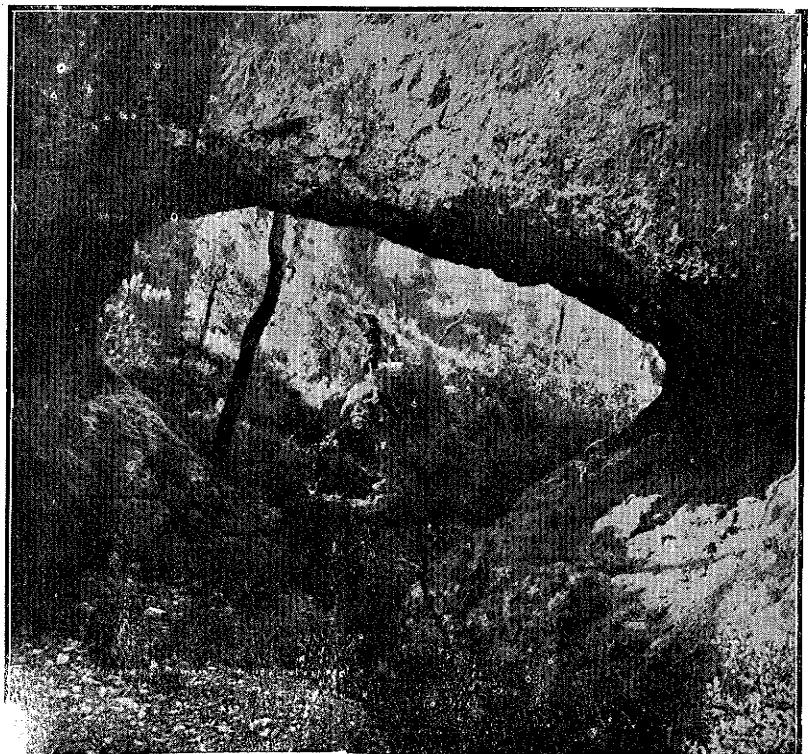
"Estimo que cap forma de legislació específica seria útil per a l'espeleologia i per als espeleòlegs esportius."

... "Per altra banda tota reglamentació perjudica l'espeleologia i l'esport en general."

La solució és proposada a base de formar tècnicament als espéléòlegs, divulgar normes i consells útils de lliure acceptació i millorar "Spéléo-Secours", de funció tant preventiva com "curativa".

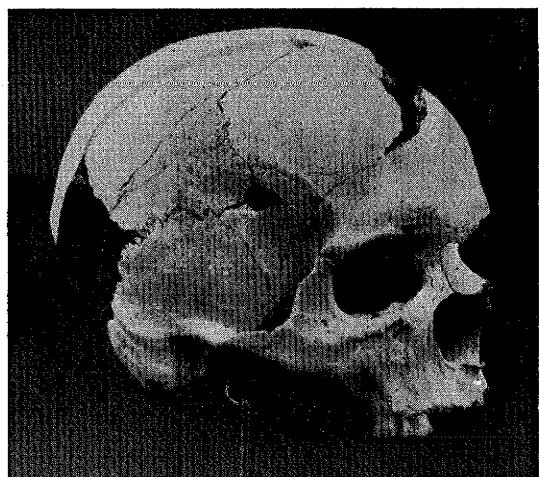
Aquest últim article és titulat: " LA REGLEMENTATION DE LA SPELEOLOGIE EST-ELLE POSSIBLE ET SOUHAITABLE?"

Pont natural al Torrent de
l'Arcada, aprop de
l'Avenç FONT I SAGUE
(Clixé: C. E. C. any 1911)

Vas de ceràmica de la Cova del Mal Pas de Puigdoure,
Serra de l'Obac (Terrassa)

Crani tipus Cromanyoïde trobat a 1 metre (jaciment) a la
Cova del Mal de Puigdoure.

COVA D E L M A L P A S D E P U I G D O U R E
(BARCELONA)

Ramón Viñas

La cueva del Turó del Mal Pas está situada en el Turó de Puigdoure, unos 17 Km. al noroeste de la población de Tarrasa, en la sierra del Obac. Se trata de una diaclasa abierta en conglomerados eocenos, de unos 50 mts. de recorrido, en la que se penetra por una gatera de 1,50 m. de longitud por 0,50 de altura y 0,30 de anchura aproximadamente. Al traspasar la misma, y después de este corto pasadizo, se halla la galería, de unos 4 mts. de anchura por 10 de altura, calculándose una potencia aproximada de unos 10 mts. de arcilla. Casi al final de la cueva un hundimiento de tierra ha dejado al descubierto un piso inferior de unos 4 mts. de altura, en el que sólo fueron hallados restos de fauna prehistórica, de los que damos cuenta.

Mi primera exploración fué realizada con varios miembros del grupo de Exploraciones Subterráneas del C.M.B. en vistas al segundo catálogo espeleológico de la provincia que comprenderá la zona de conglomerados de Sant Llorenç de Munt y Montserrat, en abril de 1.963. Durante el transcurso de su exploración, hallé los primeros restos humanos y un útil prehistórico que darían lugar a prospecciones ulteriores. Más tarde en 1.965 instalamos un campamento en el interior de la cavidad, primero de los efectuados en esta zona con vistas a prospecciones arqueológicas, durante el cual se halló, entre otros materiales, un cráneo al parecer de tipo cromañónide, muy bien conservado, actualmente en curso de estudio (1) Ver fotografía fuera de texto. Puestos los materiales en conocimiento del Instituto de Prehistoria y Arqueología se efectuó una visita a la cueva con dos miembros del museo, comprobándose que se trata de una interesante cueva sepulcral de difícil excavación, no sólo por la dificultad de su entrada, sino también porque los materiales que se hallan en superficie se encuentran recubiertos en gran parte de una gruesa capa estalagmitica.

El propósito de esta nota es especialmente dar a conocer los materiales arqueológicos y paleontológicos hallados, y hacer constar el interés que posee el yacimiento para efectuar en él una excavación sistemática que permita conocer totalmente la naturaleza del mismo.

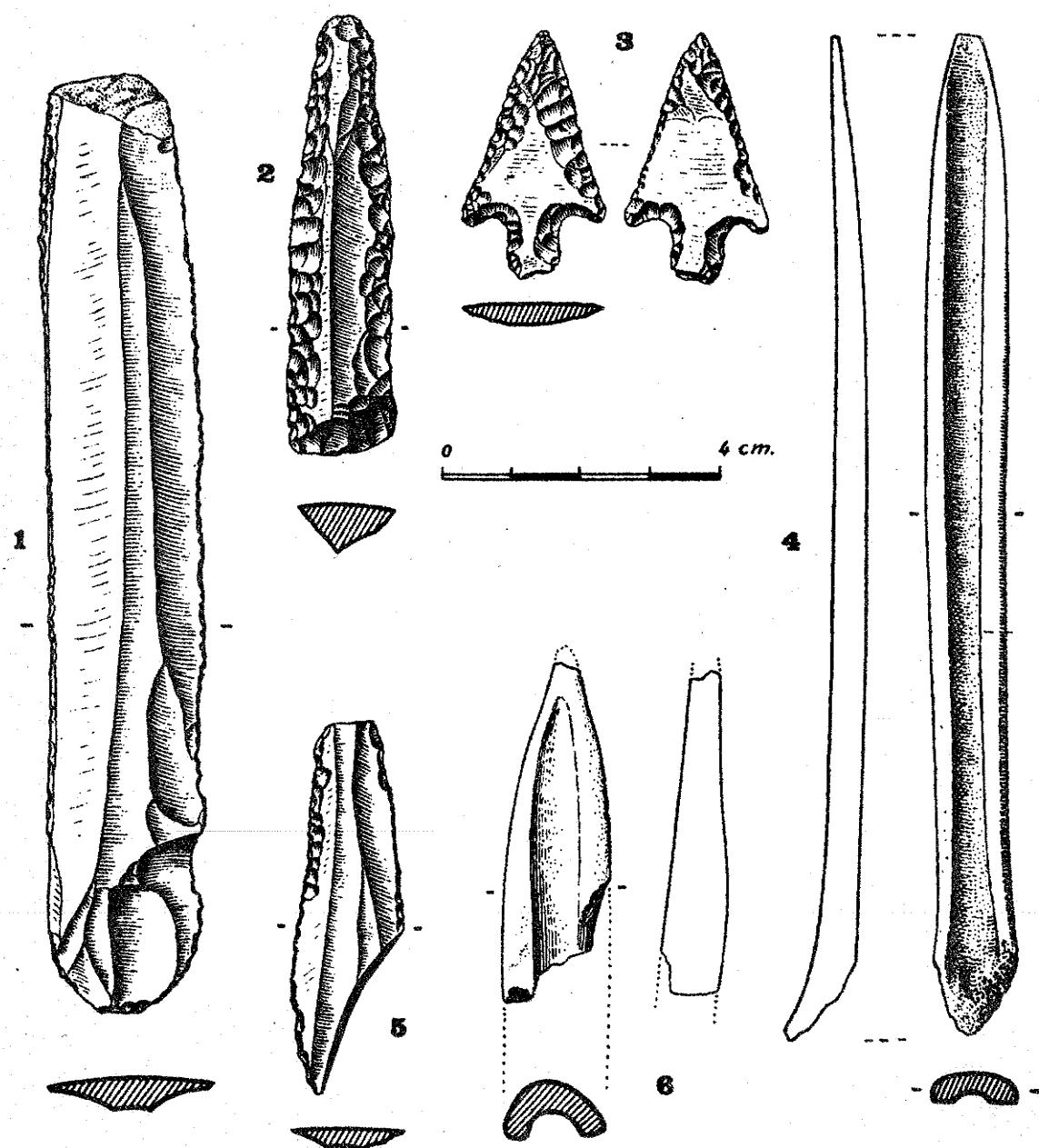
Los restos arqueológicos hallados hasta el momento en superficie y en catas efectuadas para intentar concretar la potencia del estrato fértil superficial, consistentes en útiles de silex, hueso y cerámica, son los siguientes:

Una punta de flecha de pedúnculo y aletas, de 3,5 cm. de longitud, tallada en silex gris rojizo, que conserva parte del córtex en su cara inferior. Los retoques a presión no llegan a cubrir la totalidad de la pieza. (fig. nº 3)

Un raspador sobre extremo de hoja de sección triangular, de silex marrón negruzco. Posee retoques abruptos en ambos filos que producen un adelgazamiento de la base para ser utilizada como punzón o para enmangue (fig. nº 2).

Fragmento de una hoja de sección trapezoidal, tallada en silex color marronoso, con retoques en ambos filos. (fig. nº 5.)

Fragmento de una hoja de color melado, con restos del borde de un núcleo.

Material recogido en la "Cova del Mal Pas de Puigdoure". Ver texto.

borde de un núcleo.

Una hoja de 17 cm. de longitud de sección trapezoidal, tallada en silex blanco grisáceo, con finos retoques en el filo izquierdo (fig. nº 1).

Un punzón de hueso de 14,5 cm. de longitud (fig. nº 4). Tres fragmentos de punzones de hueso (fig. nº 6) Fragmento de una defensa de jabalí.

Un vaso de cerámica hecho a mano, de forma cónica en su mitad superior y semiesférica en la inferior, de pasta grosera, oxidada, y probablemente espatulado en ambas caras.

En la línea de carenación que separa las dos partes - que posee varios pezones, con dos agujeros verticales de suspensión cada uno, cuyo número no podemos determinar por estar parte de la pieza cubierta de concreción.

Varios fragmentos de cerámica, muy desgastada, de pasta generalmente reducida, pertenecientes a varios vasos espatulados o bruñidos en ambas caras (así lo indican los pocos fragmentos que conservan su superficie original). Algunos fragmentos indican formas fuertemente carenadas y uno de ellos posee una asa de puente.

Los hallazgos paleontológicos han sido estudiados por el profesor de la Universidad de Barcelona Dr. D. F.F. Villalta dando el siguiente resultado:

CAPRA IBEX LIN. Fragmento del cráneo, con una buena parte del paladar en el que se observa el lado izquierdo. El primero, segundo y tercer molares, y en el lado derecho el segundo y el tercero; existen además los alveolos correspondientes del cuarto y tercer premolares del lado izquierdo, y el cuarto del derecho. Las dimensiones de estas piezas son análogas a los ejemplares de Grimaldi, por Boule; el cráneo está bastante incompleto y deformado y por lo que queda del cuerno, izquierdo, se puede decir que corresponde a un animal hembra. De esta misma especie poseemos un fragmento de mandíbula derecha, con el primero y segundo premolares y restos del tercero. Su fuerte desgaste nos indica que procede de un animal mucho más viejo que el cráneo descrito anteriormente. Existe además un segundo molar superior derecho muy poco desgastado. Teniendo en cuenta estos datos suministrados por los dientes de tres individuos y como sea que poseemos también un metacarpio izquierdo de un animal muy joven, hay que contar cuatro individuos de esta especie.

Estos restos son los hallados en el mencionado piso superior, junto a los materiales arqueológicos.

MELES TAXUS EXLEBEN. Poseemos de esta especie un fragmento de la mandíbula, que comprende: la rama izquierda, la sinfisis y parte de la rama derecha. En la izquierda se observa el cuarto premolar y el primero y segundo molares, y los alveolos más o menos osificados de los restantes premolares, los caninos e incisivos.

EQUUS CABALLUS LIN. La presencia del caballo en este yacimiento viene dada por el hallazgo de un fragmento de molar superior.

Por los materiales hallados hasta el momento sólo podemos decir que se trata sin lugar a dudas de una cueva sepulcral del grupo antes denominado "Civilización de las cuevas" o sea del Bronce inicial de Cataluña, cuya vida transurre paralela a la cultura dolménica, con la que guarda muy estrechas relaciones.

